Työtehoseura

Työtehoseura ry
Kiljavantie 6
05200 Rajamäki

Asia: Pyydetty kirjallinen lausunto hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi vuodelle 2020 (HE 29/2019 vp), momentit 30.10.50 ja 30.40.53

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan maatalousjaostolle

Työtehoseura ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi vuodelle 2020.

Työtehoseura ry on yleishyödyllinen yhdistys, jonka tarkoituksena on ollut perustamisestaan v. 1924 lähtien parantaa maa-, metsä- ja kotitaloudessa sekä muilla elinkeinoaloilla työn ja tuotannon tehokkuutta ja taloudellisuutta. Työtehoseura on saanut valtionapua maa- ja metsätalouden kehittämiseen vuodesta 1926 lähtien.

Työtehoseura koordinoi ja osallistuu vuosittain 80-100 tutkimus- ja kehittämishankkeeseen, joista valtaosa tähtää nimenomaan maatalouden, koko ruokaketjun ja metsätalouden tuottavuuden, kannattavuuden ja kilpailukyvyn kehittämiseen. Hankkeet ja niiden tulokset ovat tutustuttavissa www.tts.fi/tutkimus_kehitys/hankkeet.

Teemme tutkimus- ja kehittämistyötä hyvin käytännönläheisesti yhteistyössä maatalous- ja elintarvikealan yritysten, sidosryhmien sekä muiden toimijoiden kanssa ja tulokset julkaistaan valtakunnallisesti koko sektorin hyödynnettäväksi.

Työtehoseuralle myönnetty valtionapu on 2000-luvulla merkittävästi alentunut, joka on vaikeuttanut nimenomaan maa- ja metsätalouden tuottavuuden, kannattavuuden ja kilpailukyvyn parantamiseen tähtäävää tutkimus- ja kehittämistyötä. Maa- ja metsätalousministeriön kautta tuleva eduskunnan päättämä rahoitus on Työtehoseuran pitkäjänteiselle toiminnalle jatkossakin erittäin tärkeätä. Se toimii välttämättömänä siemenrahana muun rahoituksen hankintaan ja sen avulla voidaan käynnistää koko alaa palvelevia kehittämishankkeita yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Maatalouden ja ruokaketjun tutkimus- ja kehittämistyö

Työtehoseuran tutkimus- ja kehittämistyö palvelee erityisesti mom. 30.10.50 tavoitteita maatalouden ja koko ruokaketjun kilpailukyvyn, tuottavuuden, kannattavuuden ja yrittäjien hyvinvoinnin parantamiseksi, ja on viime vuosina painottunut juuri näihin teemoihin. Tulokset julkaistaan valtakunnallisesti koko sektorin hyödynnettäväksi.

Panostaminen työn tuottavuuden, kannattavuuden ja kilpailukyvyn sekä yrittäjien hyvinvoinnin kehittämiseen on erityisen tärkeää nykyisessä maatalouden kannattavuuskriisissä samalla kun rakennemuutos etenee kiihtyvää vauhtia. Työtehoseuran tutkimus- ja kehittämistyö tukee vahvasti Reijo Karhisen esittämiä kehittämisen painopisteitä.

Edellä kuvatun tutkimus- ja kehittämistyöhön myönnetyn yleisavustuksen lisäksi Työtehoseura sai kuluvan vuoden (2019) valtion budjetissa rahoituksen Ruoka Akatemian toteuttamiseen, jonka ensimmäinen jakso toteutettiin menestyksellisesti. Myönnetyllä rahoituksella pystytään järjestämään kaksi akatemiaa (syksy 2019, kevät 2020). Ruoka Akatemian tavoitteena on välittää monipuolisesti tietoa ja herättää faktoihin perustuvaa keskustelua suomalaisesta ruokajärjestelmästä. Ruoka Akatemia koostuu keskustelevasta ja jopa vastakkaisia näkemyksiä esiintuovasta seminaaripäivästä ja sitä kiinteästi tukevasta kaksipäiväisestä kenttäjaksosta. Ruoka Akatemian suojelijaksi saimme tasavallan presidentti Sauli Niinistön.

Tänä vuonna elo-syyskuun aikana järjestetty Ruoka Akatemia ykkönen sai osallistujilta ja alan eri etujärjestöjä edustavalta ohjausryhmältä erinomaiset palautteet ja se herätti myös mediassa laajaa positiivista keskustelua mm. kotimaisen lihantuotannon hyväksyttävyydestä. Kenttäjaksosta tehtyä somevideota on katsottu noin 28 000 kertaa. Lisäksi seminaaripäivän esityksiä jaettiin ajantasaisena internetin kautta ja sitä seurasi seminaarin osallistujien, noin 50 hengen lisäksi, yli 400 henkilöä.

Tavoitteenamme on saada Ruoka Akatemian toiminta pysyväksi ja järjestää syksyisin ja keväisin seminaaripäivät ja kenttäjaksot. Osallistujat Ruoka Akatemiaan kutsutaan, mutta Akatemian sisältöä ei ole tarkoitettu vain kutsutuille osallistujille, vaan sisältöä jaetaan internetin välityksellä. Ensimmäisen Akatemian osallistujat edustivat laajasti alan valtakunnallisia etujärjestöjä ja yrityksiä, sidosryhmiä sekä mediaa.

Akatemian laajapohjainen ohjausryhmä ja osallistujat arvioivat Ruoka Akatemian ensimmäisen jakson hyvin onnistuneeksi ja ohjausryhmä pitää tärkeänä Ruoka Akatemian jatkorahoitusta. Ilman jatkorahoitusta toimintaa ei voida jatkaa.

Uutena toimenpiteenä maatalousyrittäjyyden edistämiseen Työtehoseura hakee lisärahoitusta maa- ja metsätalousyritysten sukupolvenvaihdosprosessien (SPV) kitkatonta etenemistä edistävän asiantuntijavalmennuksen kehittämistyöhön ja toteutukseen. Erimielisyydet luopuvan ja jatkavan sukupolven välillä voivat halvaannuttaa yritystoiminnan pitkäksi aikaa ja pahimmillaan jatkajaksi aikova sukupolvi luopuu kokonaan elinkeinosta, jolloin kannattavaltakin tilalta loppuu toiminta, ellei sitä saada myytyä ulkopuolelle. Eri asteiset viivästykset SPV-prosessissa, jotka ovat aiheuttaneet sekä taloudellisia että hyvinvointitappioita, ovat varsin yleisiä.

Valmennuksen tavoitteena on edistää SPV-asiantuntijoiden valmiuksia tunnistaa ja käsitellä SPV-prosessiin liittyviä inhimillisiä ulottuvuuksia ja edistää sukupolvenvaihdosten sujumista niin, että yritysten häiriötön jatkuvuus varmistuu ja elinvoimaisuus sekä kilpailukyky paranevat. Valmennus kohdistuu ProAgrian ja Metsäkeskuksen valtakunnallisiin SPV-asiantuntijoihin. Valmennuksen kehitystyö ja toteutus tehdään yhdessä Suomen Sovittelufoorumin (SSF) kanssa.

Metsäalan tutkimus- ja kehittämistyö

Metsäalan kehittämisessä Työtehoseura on panostanut nimenomaan momentin 30.40.53 tavoitteiden mukaisesti metsätalouden kasvua ja kilpailukykyä edistävään kehittämistoimintaan. Viime vuosien aikana Työtehoseuralle kohdennetut tämän momentin määrärahat ovat pudonneet lyhyessä ajassa merkittävästi. Asiaa korjasi erinomaisella tavalla tälle vuodelle valiokunnan päätös 200 000 euron lisärahoituksesta metsätalouden kehittämiseen. Tällä turvattiin rahoituksen säilyminen lähes entisellä tasolla ja olemme pystyneet käynnistämään maa- ja metsätalousministeriön ja Suomen metsäkeskuksen kanssa yhteistyössä merkittäviä ja ajankohtaisia kehityshankkeita; metsäautotie-, lannoitus- ja suometsienhoidon problematiikkaan pureutuvan KANTAVA-hankkeen, metsä- ja luontopalveluyrittäjille suunnatun liiketalouden koulutus- ja verkostoitumishankkeen "MeLua metsään", sekä hakkuukoneenkuljettajien luonnonhoidon ja poimintahakkuiden täydennyskoulutuskonseptiin tähtäävän MonimuotoisuushakkuuPro-hankkeen.

Työtehoseura hakee lisärahoitusta KANTAVA hankkeen jatkolle. Hanke on suunnattu erityisesti metsä- ja tiepalveluyrittäjille sekä metsä- ja infra-alan asiantuntijoille ja sen tavoitteena on

1) Vahvistaa laadunhallintaa ja laatuosaamista näiden työlajien mukaisten hankkeiden toteuttamisessa.

2) Luoda työkaluja eri työlajeihin liittyvien hankkeiden kannattavuuden arviointiin liiketaloudellisesta näkökulmasta.

3) Edistää uusien teknologioiden ja digitaalisten palvelujen käyttöönottoa ja sovelletaan niiden hyödyntämistä hankkeen työlajien mukaisten palvelujen suunnittelussa ja toteuttamisessa.

4) Kehittää työkaluja, malleja ja menetelmiä uusien ja sähköisten liiketoimintamallien ja asiakaslähtöisten palvelukokonaisuuksien suunnitteluun ja tarjontaan.

Vuoden 2019 loppuun asti rahoitetussa hankkeessa on kehitetty yhteistyössä Suomen metsäkeskuksen kanssa mm. metsäautotielaskuri perusparannus- ja kunnostushankkeiden kannattavuuden arviointiin, laadittu kootut työ- ja hankeohjeet urakoitsijoille, tuotettu palvelumuotoilukäsikirja metsäpalveluyrittäjille sekä kustannuslaskentatyökalu lannoitushankkeiden toteuttajille. Lisärahoituksella hankkeen toimenpiteitä voitaisiin suunnata turvemaiden puunkasvatuksen kokonaisvaltaiseen tarkasteluun, sisältäen koneellisen korjuun, vesiensuojelun ja puunkasvatustapojen vaihtoehtoihin keskittyvän päätöksentekotyökalun kehittämisen.

Projektissa kehitettyjä työkaluja olisi mahdollista kehittää edelleen. Lisäksi esitämme lisärahoituksen suuntaamista maatalouden sivuelinkeinona tapahtuvan, urakointiin perustuvan energiapuulogistiikan tutkimukseen. Yhteistyössä LUKEn tutkijoiden kanssa muotoillussa hankkeessa etsitään keinoja optimaalisesti järjestää haketuksen, ja hakkeenkuljetuksen investoinnit, logistiikka- ja tekniset ratkaisut

maatalousyrittäjyyden kannattavuutta parantavan ja alueellista bioenergiaa tukevan liiketoiminnan edistämiseksi.

Työtehoseura ry:n ehdotukset, momentit 30.10.50 ja 30.40.53

Työtehoseura ehdottaa kunnioittaen, että eduskunta lisäisi hallituksen talousarvioesitykseen em. momenttien määrärahaa Työtehoseura ry:lle niin, että maa- ja metsätalouden tutkimus- ja kehittämistyöhön voitaisiin panostaa vähintään vuoden 2019 tasolla.

Ehdotus:

30.10.50. Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen, Työtehoseura ry	+450 000 e
30.40.53 Eräät luonnonvaratalouden valtionavut, Työtehoseura ry	+200 000 e

Ehdotus yksilöitynä: Työtehoseura ehdottaa, että yhdistyksen maatalouden tuottavuuden, kannattavuuden ja kilpailukyvyn tutkimus- ja kehittämistyöhön varattaisiin momentille 30.10.50 yleisavustusta 100 000 euroa, jolla tätä toimintaa pystytään jatkamaan ja edelleen vahvistamaan. Yleisavustus toimii mm. siemenrahana muun tutkimusrahoituksen hankinnassa.

Työtehoseura ehdottaa lisäksi, että Ruoka Akatemian jatkon toteuttamiseksi varattaisiin momentille 30.10.50 erillismääräraha 200 000 euroa, jonka tuella Työtehoseura pystyisi toteuttamaan kaksi akatemiaa (syksy 2020, kevät 2021) edellä kuvatulla tavalla. Ruoka Akatemia antaa mahdollisuudet lisätä merkittävällä tavalla ruokaketjun toiminnan hyväksyttävyyttä yhteiskunnassamme. Ruoka Akatemian laajapohjainen ohjausryhmä ja alan etujärjestöt pitävät akatemian jatkoa erittäin tärkeänä.

Lisäksi Työtehoseura ehdottaa, että maa- ja metsätalousyritysten SPV-asiantuntijavalmennuksen kehittämistyöhön ja valmennusten toteutukseen edellä kuvatulla tavalla varattaisiin momentille 30.10.50 erillismääräraha 150 000 euroa. Valmennus edistää SPV-asiantuntijoiden osaamista ja yritysten SPV-prosessia ja sitä kautta häiriötöntä toimintaa parantaen näin maatalousyritysten jatkuvuutta, elinvoimaisuutta ja kilpailukykyä sekä yrittäjien hyvinvointia.

Luonnonvaratalouden momentille 30.40.53 Työtehoseura ehdottaa metsätalouden kehittämiseen tarkoitetun määrärahan säilyttämistä vuoden 2019 tasolla eli budjettiesitykseen 200 000 euron lisäystä. Näin Työtehoseura pystyisi edelleen varmistamaan metsätalouden kilpailukyvyn kehittämistä palvelevan tutkimus- ja kehittämistyön vaikuttavuuden. Lisäksi määrärahan avulla Työtehoseura pystyy generoimaan lisärahoitusta muilta rahoituskanavilta ja sitä kautta palvelemaan luonnonvara-alan tuottavuuden ja yrittäjyyden kehittämistä hyvin tehokkaasti.

Työtehoseura ry haluaa tässä yhteydessä lisäksi korostaa Maatalouden erikoisyhdistysten liiton eri toimijoiden suuren vaikuttavuuden maaseudun ja ruokaketjun kehittämisessä. Tämä tulisi huomioida määrärahan tasa-arvoisessa jaossa eri toimijoiden kesken.

Nurmijärvellä 21.10.2019

toimitusjohtaja Juha Ojala